

Nâng cao hiệu quả tổ chức dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018

Mai Văn Lưu*, Võ Thị Thu Hồng**, Nguyễn Thanh Vân**

* Trường Đại học Mở Hà Nội

** Trường THPT Nam Kỳ khởi nghĩa, huyện Châu Thành, tỉnh Tiền Giang

Received: 03/10/2024; Accepted: 14/10/2024; Published: 30/10/2024

Abstract: The 2018 general education program stipulates experiential, career guidance, and local education activities for students. Strong innovation in content and teaching form creates conditions and opportunities for teachers to express their creativity in the teaching process, while also creating requirements for improving quality, effective teaching organization for experiential, career guidance, and local education activities for students in the 2018 General Education Program. The article focuses on proposing some measures to improve the effectiveness of organizing experiential, career guidance and local educational activities for students in the 2018 General Education Program.

Keywords: Experiential activities; career guidance activities; local education; the 2018 General Education Program.

1. Đặt vấn đề

Theo Chương trình giáo dục phổ thông (GDPT) 2018, ngoài nội dung các môn học cơ bản, ở cấp tiểu học có hoạt động trải nghiệm, giáo dục lịch sử địa phương, cấp trung học cơ sở và trung học phổ thông có hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp. Thực tế cho thấy, hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương trong Chương trình GDPT 2018 vẫn còn khá mới mẻ với giáo viên và học sinh, còn nhiều vấn đề chưa có sự thống nhất về nội dung, chương trình, phương pháp và nguồn tài liệu. Cùng với đó, nhiều học sinh chưa có thói quen tự tìm tòi, khám phá cái mới qua các hoạt động trải nghiệm thực tiễn; cộng với thiếu môi trường, không gian để học sinh thỏa sức đam mê, thiếu người hướng dẫn chuyên nghiệp để cùng bước trên con đường đi tới trải nghiệm nên chỉ được trải nghiệm “nửa vời”, trải nghiệm “chưa tới”, trải nghiệm mang tính “hình thức”,... Vấn đề đặt ra là cần đưa ra các biện pháp đồng bộ giúp giáo viên tổ chức hiệu quả việc dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương trong Chương trình GDPT 2018, góp phần nâng cao chất lượng hoạt động này trong thời gian tới.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Thực trạng tổ chức dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018

2.1.1. Những kết quả đạt được

Nhiều cơ sở giáo dục đã thực hiện tốt việc chuyển các hoạt động tập thể, hoạt động giáo dục ngoài giờ lên lớp, hoạt động ngoại khóa theo hướng tổ chức hoạt động trải nghiệm; tập trung vào các hoạt động rèn kỹ năng sống, kỹ năng giao tiếp, làm quen với một số nghề truyền thống ở địa phương. Qua đó, từng bước đã tạo được sự chuyển biến tích cực, nâng cao chất lượng hoạt động giáo dục học sinh tại các cơ sở giáo dục. Việc tổ chức hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp, giáo dục địa phương, đặc biệt tổ chức ở quy mô khối lớp, quy mô trường phải có sự tham gia, phối hợp, liên kết của nhiều lực lượng giáo dục: giáo viên chủ nhiệm, Tổng phụ trách Đội, giáo viên dạy học các môn chuyên (Âm nhạc, Mĩ thuật, Giáo dục thể chất), lãnh đạo nhà trường, các tổ chức chính trị, xã hội, cha mẹ học sinh, các nhà tài trợ... Cùng với đó, trong tổ chức các hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương đã khuyến khích được cha mẹ học sinh và yêu cầu Ban đại diện cha mẹ học sinh tham gia tổ chức và quản lý cùng giáo viên chủ nhiệm lớp và nhà trường. Đội ngũ giáo viên được tập huấn, đào tạo và có ý thức trách nhiệm cao khi được phân công, giao nhiệm vụ tổ chức dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh.

Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương đã đem lại nhiều dấu hiệu tích cực đối

với học sinh, góp phần nâng cao tính thực tiễn, trải nghiệm cuộc sống, kích thích sự tò mò, sáng tạo tư duy của học sinh. Thông qua các buổi học trải nghiệm thực tiễn phong phú, đa dạng và sát thực tiễn đã tạo cơ hội, điều kiện để học sinh vận dụng kinh nghiệm đã có của bản thân trực tiếp vào các chủ đề bài học.

2.1.2. Hạn chế, tồn tại

Hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp trong Chương trình GDPT 2018 là hoạt động giáo dục bắt buộc đối với học sinh từ lớp 1 đến lớp 12. Tuy nhiên, sau 5 năm triển khai, cho đến hiện nay nhiều trường vẫn gặp một số khó khăn khi thực hiện. Nhiều trường vẫn chưa có giáo viên chuyên trách nên chủ yếu là giáo viên kiêm nhiệm giảng dạy hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương. Khó khăn, hạn chế lớn nhất trong dạy hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương là việc sắp xếp tiết dạy. Nhiều trường tiểu học và trung học cơ sở, nhất là trường liên cấp tiết 1 (sinh hoạt dưới cờ) của hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp, nhà trường phải sắp xếp 2 giáo viên phụ trách 2 cấp với thời gian khác nhau. Trước đây một người tổ chức cùng một thời gian cho cả 2 cấp học, hiện nay việc sắp xếp tách rời như vậy sẽ gây ra nhiều khó khăn, phức tạp cho nhà trường trong sắp xếp, phân bổ thời lượng. Hơn nữa đội ngũ lãnh đạo, quản lý còn giải quyết nhiều việc nhưng vẫn phải dành thời gian tham gia cả 2 tiết này.

Cùng với đó, các hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương gắn liền với các chuyến tham quan thực tế, do đó việc quản lý, đảm bảo an toàn cho học sinh trong quá trình di chuyển, tham quan tại các địa điểm cách xa trường rất phức tạp. Nhiều trường không có địa điểm phù hợp cho việc tổ chức hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương nên rất khó khăn trong tổ chức. Một số trường khắc phục khó khăn về kinh phí phục vụ cho các hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương bằng cách tổ chức trên lớp, tích cực trình chiếu các video cho học sinh xem để có thêm kiến thức.

2.1.3. Nguyên nhân hạn chế

Tổ chức hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp đòi hỏi kinh phí di chuyển, phương tiện xe cộ, ăn uống cho học sinh khá cao, công tác huy động xã hội hóa khó, đôi lúc dẫn đến tình trạng hiểu nhầm là lạm thu. Việc lựa chọn các công trình, di tích để tổ chức hoạt động trải nghiệm cũng gặp nhiều khó khăn. Một số địa điểm trải nghiệm, di tích lịch sử chưa đảm bảo tính nhân văn, tính lịch sử, thiếu nhân viên thuyết

minh chuyên nghiệp, cơ hội tiếp cận kiến thức của học sinh chưa được đảm bảo. Ngoài ra, tài liệu giáo dục địa phương theo Chương trình GDPT 2018 chưa đảm bảo đầy đủ, thiếu thống nhất đã gây ra những khó khăn nhất định cho giáo viên đảm nhiệm môn học này, từ đó ảnh hưởng đến chất lượng, hiệu quả tổ chức dạy học.

2.2. Một số giải pháp góp phần nâng cao hiệu quả tổ chức dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh trong Chương trình Giáo dục phổ thông 2018

2.2.1. Đổi mới và tăng cường công tác tuyên truyền nhằm nâng cao nhận thức của các chủ thể về ý nghĩa, tầm quan trọng của hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương trong Chương trình giáo dục phổ thông 2018

Thực hiện tốt biện pháp này sẽ góp phần thống nhất về nhận thức và hành động trong tổ chức dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh trong Chương trình GDPT 2018. Khi các chủ thể đã có nhận thức đầy đủ, đúng đắn về ý nghĩa, tầm quan trọng của hoạt động này thì sẽ phát huy trách nhiệm cao trong quá trình tham gia, đóng góp công sức vào quá trình tổ chức các hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh một cách thiết thực, hiệu quả. Các nhà trường cần tăng cường hơn nữa công tác tuyên truyền, giáo dục tới toàn thể cán bộ, giáo viên trong trường về ý nghĩa, tầm quan trọng của hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh trong Chương trình GDPT 2018. Thông qua buổi khai giảng đầu năm học, các buổi sinh hoạt, giao ban, tọa đàm, hoạt động chuyên môn,... để tích hợp, lồng ghép các nội dung tuyên truyền, giáo dục về vai trò, tầm quan trọng của hoạt động này. Đồng thời, tích cực tổ chức các hoạt động trao đổi kinh nghiệm, phổ biến mô hình hay trong tổ chức dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương giữa các giáo viên trong trường và giáo viên giữa các trường xung quanh với nhau để nâng cao kiến thức hiểu biết, có thêm những kinh nghiệm thực tế thiết thực. Ngoài ra, thông qua các trang mạng xã hội để lãnh đạo các trường tiến hành tuyên truyền, giáo dục tới cán bộ, giáo viên về ý nghĩa, tầm quan trọng của hoạt động này trong rèn kỹ năng sống, góp phần nâng cao chất lượng giáo dục toàn diện cho học sinh.

2.2.2. Chú trọng công tác đào tạo, bồi dưỡng, tập huấn đội ngũ giáo viên đảm nhiệm dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương

Thời gian tới, các nhà trường cần tiếp tục thực hiện tốt công tác bồi dưỡng đội ngũ giáo viên trực tiếp dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh trong Chương trình GDPT 2018. Việc bồi dưỡng, tập huấn cần triển khai thường xuyên nhằm nâng cao năng lực quản lý, giảng dạy, đáp ứng yêu cầu chuẩn nghề nghiệp giáo viên các cấp học và thực hiện Chương trình GDPT 2018. Chủ động trang bị kiến thức, kỹ năng cho giáo viên để thực hiện tốt chương trình hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương; phối hợp với các cơ quan, đơn vị có liên quan tổ chức hướng dẫn sử dụng tài liệu dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho giáo viên chủ nhiệm.

2.2.3. Phát huy tính tích cực, chủ động của giáo viên trong đổi mới phương pháp dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương

Đây là biện pháp quan trọng trực tiếp tác động, ảnh hưởng tới hiệu quả tổ chức dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương trong Chương trình GDPT 2018 cho học sinh. Giáo viên cần thường xuyên chủ động, sáng tạo trong việc phối hợp các phương pháp dạy học nhằm phát huy tính tích cực, tự lực và sáng tạo của học sinh. Cùng với đó, giáo viên cần tích cực ứng dụng công nghệ thông tin - truyền thông, sử dụng rộng rãi các phương tiện dạy học trong dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh trong Chương trình GDPT 2018. Trong lộ trình đổi mới căn bản, toàn diện giáo dục và đào tạo, giáo viên là yếu tố quyết định hàng đầu trong việc thực hiện đổi mới phương pháp dạy học. Vì vậy, giáo viên dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh trong Chương trình GDPT 2018 cần phải có kiến thức đa dạng, phải xác định được những vấn đề cần đổi mới; phải xác định trước mục tiêu, nội dung, phương tiện, hình thức tổ chức và phương thức đánh giá giáo dục. Giáo viên cũng cần nắm vững kỹ năng truyền đạt kiến thức, đổi mới phương pháp dạy học phụ thuộc vào đối tượng, điều kiện, hoàn cảnh, vì vậy nhà giáo cần phải luôn chủ động và có sáng kiến.

2.2.4. Kiểm tra, giám sát thực hiện dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh

Kiểm tra, giám sát là một trong những khâu quan trọng của công tác quản lý, góp phần đảm bảo công tác quản lý giáo dục đảm bảo chất lượng, đạt được mục tiêu đề ra ban đầu. Xác định tiêu chí kiểm tra,

giám sát cụ thể, phù hợp, tập trung đánh giá nhận thức, thái độ, trách nhiệm của các chủ thể, đánh giá nội dung, hình thức, phương pháp và kết quả đạt được. Các trường thường xuyên thành lập các đoàn kiểm tra, giám sát theo quy định tổ chức các hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh. Trong kiểm tra, giám sát cần đảm bảo khách quan, toàn diện, chỉ rõ những vấn đề cần khắc phục, tạo điều kiện, cơ hội để các bộ phận có sai sót có thời gian khắc phục. Sau khi thực hiện hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương cho học sinh, hiệu trưởng chỉ đạo các bộ phận có liên quan tiến hành tổng kết, đánh giá toàn bộ quá trình kiểm tra, giám sát. Quá trình tổng kết, đánh giá cần làm rõ những ưu điểm, hạn chế và nguyên nhân của hạn chế, đưa ra phương hướng khắc phục trong thời gian tới nhằm nâng cao hiệu quả tổ chức dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương trong Chương trình GDPT 2018.

3. Kết luận

Môn học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương trong Chương trình GDPT 2018 được xây dựng trên quan điểm “học đi đôi với hành”, tổ chức linh hoạt, mang lại lợi ích thiết thực cho học sinh. Các nội dung hoạt động này rất cần thiết giúp học sinh phát triển toàn diện về năng lực đặc thù và phẩm chất của mình; phát huy được sự sáng tạo và khả năng thích ứng với cuộc sống, môi trường và nghề nghiệp tương lai; giúp học sinh có những trải nghiệm thú vị, bổ ích từ đó hình thành và phát triển các giá trị và khả năng sống phù hợp cho học sinh. Chính vì vậy, thời gian tới cần tập trung quán triệt và thực hiện tốt một số biện pháp đã đề xuất ở trên nhằm tiếp tục nâng cao hiệu quả tổ chức dạy học hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp và giáo dục địa phương trong Chương trình GDPT 2018.

Tài liệu tham khảo:

[1] Bộ Giáo dục và Đào tạo, *Chương trình GDPT 2018 - Chương trình tổng thể được ban hành kèm theo Thông tư 32/2018/TT-BGDĐT*.

[2] Nguyễn Thị Thùy (2023), *Bồi dưỡng năng lực tổ chức hoạt động trải nghiệm theo Chương trình giáo dục phổ thông*, Tạp chí Tuyên giáo, số tháng 7/2023.

[3] Lý Bảo Việt (2024), *Nâng cao chất lượng giảng dạy hoạt động trải nghiệm, hướng nghiệp theo Chương trình GDPT tại các trường trung học phổ thông tỉnh Đồng Tháp*, Tạp chí Thiết bị giáo dục, số 306, tháng 2/2024.